

Los die ruzie zelf maar op

Jij slaat te hard. Jij doet gemeen. Waarom mag ik niet meedoen? Ruzies tussen kinderen op de basisschool zijn snel geboren. In Hoogeveen is het niet aan de juf of meester om die sores op te lossen, maar aan de kinderen zelf.

WOUTER HOVING

Toen we in groep 6 zaten, was er eens een ruzie waar de hele klas bij betrokken was." Tobi Snijders (10), inmiddels uit groep 7, weet het nog goed.

Klasgenoten speelden het tikspel 'politieboef', totdat iemand de ander te hard duwde. De partijen gingen uit elkaar en mobiliseerden hun eigen achterban. „Groep tegen groep. Het ging van slaan tot schoppen.”

Aan Tobi de schone taak om dat op te lossen. Hij was (en is) Juulcoach op de Juliana van Stolbergschool in Hoogeveen. Als Juulcoach – een link naar schoolnaam – is hij het cement van de klas. Hij heeft, samen met nog enkele kinderen, de taak om conflicten op te lossen. Dat gebeurt door vragen te stellen aan beide partijen: wat is er gebeurd, wat dacht je en hoe voelde je je toen en wat is de oplossing die je zoekt?

Tobi loopt ze illustratief bij langs. Wat is er gebeurd? Het probleem van de ruzie in groep 6, zo herinnert de 10-jarige zich, was dat de ene klasgenoot niet bewust ruw was geweest, en daarom geen sorry zei. De andere had pijn en wilde een verontschuldiging. Hoe voelde de dader zich? Tobi: „Hij was boos en had het niet zo bedoeld. Hij vond dat de andere partij niet had moeten weglopen.” Het slachtoffer stond anders in de wedstrijd. „Hij was verdrietig, hij had zich pijn gedaan, omdat er te hard aan 'm was gerukt.”

Tobi herinnert zich dat beide partijen niet meteen wilden werken aan een oplossing. „We hadden zowat een half uur nodig om het uit te praten. Maar het is gelukt. We zeiden: 'We willen niet dat het zo doorgaat'. Uiteindelijk hebben de partijen sorry gezegd.”

De aanpak, die in 2019 zijn intrede deed in de Juliana van Stolbergschool, werkt als een trein. Tobi: „In groep 5 en 6 hadden we veel ruzies, toen kwamen de Juulcoaches. Nu heeft de klas een betere band opgebouwd.” Niet alleen op de Juliana van Stolbergschool, ook op basisschool Villa Kakelbont in Hoogeveen en basisschool Vogelvlucht in Elim is de werkwijze inmiddels gemeengoed.

De revolutionaire aanpak – zogenaamde *restorative practice* – komt uit het Engelse Leeds. Het aantal incidenten tussen kinderen op basisscholen in de Engelse stad ging dankzij de methode van 300 per jaar naar drie.

In 2018 ging een club van dertig leerkrachten, sportfunctionarissen, schooldirecteuren,

Schooldirecteur Sigrid Hartman en Bart Pijper, welzijnswerker op de Juliana van Stolbergschool

beleidsmakers en welzijnswerkers daarom naar de stad ter inspiratie. Die reis was opgezet door Jong Hoogeveen, een samenwerking tussen welzijnsorganisaties, scholen en gemeenten om de jongerenperspectieven in de stad te verbeteren.

Restorative practice komt oorspronkelijk uit de justitiële wereld, waarin dader en slachtoffer zich verdiepen in elkaars perspectief en gezamenlijk tot een oplossing komen. Het idee in een notendop: mensen moeten zelf positieve en gezonde relaties opbouwen, problemen oplossen en schade herstellen. Dat gebeurt vooral door het gevoel van saamhorigheid en wederzijds begrip te stimuleren. Beide partijen proberen de verbinding te zoeken.

De *restorative practice* – in Hoogeveen omgedoopt tot 'verbindende aanpak' – gaat niet alleen om ruzies oplossen. Kinderen op de Juliana van Stolbergschool hebben wekelijkse check-in en check-uit momenten, waarin ze mogen vertellen wat hen op het hart ligt. Zo ontstaat een open sfeer en oefenen ze luistervaardigheden, die van pas komen als er wel een conflict is.

Niet alleen de kinderen doen mee, ook het schoolpersoneel. Dat heeft groot effect. De ouders voelen zich meer gehoord door school en merken ander gedrag bij hun kinderen, zegt schooldirecteur Sigrid Hartman (60). „Ook in ons team verlopen gesprekken beter. Omdat we zo inzetten op relatie, is er meer wederzijds begrip. Het blijft oefenen,

maar als het lukt, voelt dat geweldig.”

Dat kinderen samen hun problemen oplossen heeft grote voordelen. In de praktijk is een docent gauw geneigd om te zeggen: „Dit is de oplossing, en nu gaan we weer door.” Hartman: „Omdat je de leider bent in een klas, ga je vaak voorbij aan wat kinderen onderling kunnen. Wij vullen iets in. Dat kan belemmerend zijn.”

Marya Alhout (11), Juulcoach en leerling uit groep 7, beaamt dat. „Leraren zeggen soms dat een gesprek van je leertijd af gaat. Dan

GROEP TEGEN GROEP. HET GING VAN SLAAN TOT SCHOPPEN

Aanpak moet gemeengoed worden in Hoogeveen

Johanna Sellis was als programma-manager van 'Jong Hoogeveen heeft de toekomst' een van de initiatiefnemers van de verbindende aanpak. Juist in deze stad is zo'n plan van belang, omdat de gemeente op lijstjes over gelijke kansen niet geweldig scoort. Ook uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut van tien jaar geleden blijkt dat veel kinderen opgroeien vanuit achterstand. „Als je naar die lijstjes kijkt voor kinderen, dan blijkt Hoogeveen geen goede gemeente om in op te groeien, kansen te ontwikkelen en je netwerk te ontstijgen.”

Vaak kunnen kinderen daar zelf niks aan doen. Ze worden bijvoorbeeld weinig door ouders gestimuleerd of ervaren stress in het gezin. „We willen daarom werken aan een opbouwende samenleving voor kinderen”, zegt Sellis. Die samenleving begint bij het kind. „Problemen spelen vaak al generaties lang. Als kinderen op een bepaalde manier met elkaar omgaan, werkt het door op ouders. Kinderen voeden de ouders op.”

De gemeente Hoogeveen sloot zich daarom enkele jaren geleden aan bij het internationale netwerk Child Friendly Cities, dat een positief jeugdbeleed bevordert. Van daaruit ontstonden contacten met Leeds, waar men werkte met de *restorative practice*. Daarin was de Engelse stad niet de enige, maar wel een goed voorbeeld van hoe kinderen bij de aanpak betrokken konden worden.

Restorative practice werpt volgens Sellis zeker zijn vruchten af. „Een oma sprak me laatst aan: 'Ik vind het zo mooi wat jullie doen, ik merk echt een verschil bij mijn kleinkinderen'. Haar kleinkinderen zitten op de Juliana van Stolbergschool.”

Nu moet de aanpak gemeengoed gaan worden in Hoogeveen. Sellis: „Je wilt dat een kind overal dezelfde pedagogische uitgangsbasis heeft. Bij zijn sportclub, kerk, jongerenclub en school.” Inmiddels zijn in Hoogeveen 600 mensen die met jongeren werken getraind in de verbindende aanpak. Ook op het voortgezet onderwijs op het Roelof van Echten College zijn ze ermee bezig, maar dit gaat moeizaam vanwege Covid-19. Leerlingen van de drie basisscholen die al meedoen, zouden hier een voortrekkersrol kunnen innemen, laat een medewerker van de middelbare school weten. „Eigenlijk zou iedereen die met mensen werkt, zo'n cursus moeten doen”, vindt Sellis. „Zulke plannen liggen er ook, maar staan nog in de kinderschoenen. Door corona konden we niet bij elkaar komen.”

„We moeten nu nog blijven vertellen waarom dit zo belangrijk is. Straks hoeft dat niet meer, dan doen de kinderen dat zelf.”

denken wij: moeten we het nu wel of niet oplossen? Wij willen een ruzie graag uitpraten, anders zit je er steeds mee in je hoofd.”

Als kinderen onderling hun problemen oplossen, zijn ze bovendien eerlijker, denkt Tobi. „Tegen volwassenen lieg je sneller. Met je klasgenoten moet je nog jaren vooruit.”

Het belangrijkste van de aanpak: zoek samen naar een oplossing. Laat geen zaken onbenoemd. „Soms komt er een veel diepere laag uit”, vertelt Bart Pijper (53). Hij werkt op de school en in de wijk als welzijnswerker en coacht de leerlingen in de verbindende aanpak. Hij noemt een leerling die drie jaar rondliep met frustraties over een schop in zijn buik. Dat stond nog altijd tussen hem en een klasgenoot in. „Door het daar echt eens over te hebben, kun je het probleem oplossen. De eerste jongen zat nog steeds te wachten op een 'sorry' van drie jaar geleden.”

Dat kinderen de problemen oplossen én daarvoor de tijd nemen, leidt soms tot grappige situaties. Zo kunnen de leerlingen er soms ook misbruik van maken, vertelt Tobi. Hij herinnert zich twee meiden die onder de les begrijpend lezen wilden uitkomen en een ruzie veinsden. Dan mochten ze even de klas uit. „Maar ze hadden helemaal geen ruzie. Zaten ze daar een beetje te giebelen. Toen zeiden wij: 'Dit gaan we niet doen. Dit is geen ruzie'.”

Niet de volledige aanpak in de Juliana van Stolbergschool is klakkeloos overgenomen

uit Leeds. In het begin werden de Juulcoaches nog aangewezen door docenten, zoals dat ook in Engeland gebeurde. Maar na een tijdje bleken meer leerlingen aspiraties te hebben tot bemiddelaar.

„We vonden het eigenlijk een erg goed idee om alle kinderen een kans te geven”, vertelt welzijnswerker Pijper. „Waarom zouden volwassenen bepalen wie wel en niet mag verbinden? We willen dat iedereen die kwaliteiten heeft.” Nu wisselt de rol elke twee maanden.

Dat bleek geweldig uit te pakken. Bijvoorbeeld voor leerling Marya. Zelf had ze in groep 5 en 6 ook veel ruzie. Sinds ze coach is, is dat veel minder geworden. „Dat komt omdat je je verhaal nu kunt vertellen. Dat is fijn.”

De verbindende werkwijze is een investering. Zowel in geld als onderwijstijd. Toch denken Pijper en Hartman dat het zich dubbel en dwars terugbetaalt. „Uiteindelijk levert het geld op”, zegt Pijper. Luisteren, begrip hebben voor elkaar, verantwoordelijkheid nemen, letten op elkaar, ook non-verbaal. Pijper somt op wat leerlingen leren met de aanpak. „Dat is allemaal minstens zo belangrijk als lezen en schrijven. Kijk maar naar alle gedoe in de maatschappij. Als de emoties weer wat zakken, moeten we zoeken naar: wat verbindt ons?”

Dat merkt Pijper te meer omdat hij in de wijk volwassenen ondersteunt. Bij een vechtscheiding bijvoorbeeld. Dan stelt hij ook de

Aan een speciale tafel op de Juliana van Stolbergschool praten leerlingen hun ruzie uit. Aan de linkerkant zitten Juulcoaches Tobi (10) en Marya (11). FOTO'S MARCEL JURIAN DE JONG

vragen die een Juulcoach stelt. „Laatst was ik ermee bezig, en moest ik van binnen ook wel een beetje lachen. Het is gewoon een Juulcoach-gesprek. Grote en kleine kinderen...”

Uiteindelijk werkt de aanpak het best als de 'verbindende gedragsregels' overal in de wijk van kracht zijn. Zodat men overal – van de kinderopvang tot de sportclubs en van het peuterspeelzaal tot de keukentafel – op dezelfde manier conflicten oplost. Door verbinding te zoeken, goed te luisteren en drie vaste vragen te stellen. „In Leeds is het met name een succes, omdat iedereen meedoet. Zelfs de buschauffeur die de kinderen wegbrengt”, vertelt Hartman.

In de relatief arme Hoogeveense wijk Centrum-Verzetsbuurt, waar de Juliana van Stolbergschool staat, zou de verbindende methode veel moois kunnen brengen. Maar het uitrollen ervan, blijkt lastig.

Het begint wat Hartman betreft met voorleven. En dat is al uitdagend genoeg. „Want zo simpel als het klinkt, zo moeilijk is het. Hoe vaak heb je niet een kleine wrok tegen iemand en vergeet je dat dát eerst uit de weg moet voordat je samen verder kunt.”